

1.UVOD

U ovom diplomskom radu ću objasniti institut smrtne kazne u pravnom, političkom i društvenom smislu kao institut negacije prava na život, jednog od osnovnih i temeljnih prava čovjeka. Dočarati njen učinak i posljedice koje stvara, objasniti ću počevši od njenog nastanka i cijele povijesti smrtne kazne, njene rasprostranjenosti kroz negaciju ili konfirmaciju, načine njenog provođenja ili abolicije, te mnoga druga stajališta stručnih pravnika. Ovaj rad iznosi polemiku i problematiku primjene smrtne kazne, njenu opravdanost ili aboliciju te raspravlja o pitanju humanosti te sankcije sukladno stupnju razvijenosti društva i globalne svijesti.

Smrtna kazna je termin pravnih sustava koji označava krivično pravnu sankciju koja za posljedicu ima smrt osuđenika. Ona je sankcija zakonom predviđena usmrtiti osobu nakon što je osoba proglašena krivom za počinjenje krivičnog djela. Sukladno europskom pravnom poimanju, ona može biti rezultat samo zakonom utvrđenog i strogo kontroliranog postupka. Po pravilu, izriče se provođenjem sudskog postupka koji rezultira izvršenjem smrtne presude. Postojanje smrtne kazne pretpostavlja točno definiranje u zakonima za koje slučajeve i za koja krivična djela se može izreći ta sankcija. Prema međunarodnom pravu, smrtna kazna je zabranjena za lica koja su u trenutku počinjenja krivičnog djela bila mlađa od osamnaest godina. Smrtna kazna je jedna od najstarijih institucija krivičnog prava, a jedan vremenski period je bila i jedina kazna koju su drevna društva imala na raspolaganju. Sukladno stupnju društvene razvijenosti, smrtna kazna je služila kažnjavanju krivca, ali je uglavnom bila sankcija koja se izvršavala uz svojevrstu predstavu za puk i stvarala neki način zabave. Način izvršenja smrtne kazne je evoluirao sa razvijanjem društva, a izvršavala se smrtnosnom injekcijom, vješanjem, strujom, giljotinom, kamenovanjem te ostalim nazadnim metodama.

Zbog takvog načina društvene svijesti, egzekucije u pravnim sustavima pojedinih zemalja ipak su učinile da se formiraju pokreti za ukidanje smrtne kazne u duhu prosvjetiteljskih ideja o prirodnom pravu koje uključuje pravo na život. Kroz djelovanje abolicionističkih pokreta, ipak u mnogim državama je došlo do abolicije smrtne kazne i zamjene doživotnim zatvorom. Događa se pomak u pravcu abolicije smrtne kazne na globalnoj razini, a vodeću ulogu ima Europska unija. Prvi svjetski kongres protiv smrtne kazne se održao u Strassbouru.

Smrtna kazna je oduvijek bila predmet polemike i teorijske rasprave između pravnika, filozofa, političara i humanista. Njena ireverzibilnost i nehumanost svake dosadašnje metode izvršenja stvara averziju prema toj kapitalnoj sankciji te predstavlja razlog abolicionističkih pokreta. Europski sud za ljudska prava i protokoli Europske konvencije za ljudska prava iz

1950. godine zauzimaju stav o zabranjenom isporučivanju zatvorenika u zemlje koje imaju primjenu smrtne kazne. Iako je to nehumana i nečovječna sankcija koja onemogućuje vršenje osnovnog prava na život, ipak javno mnjenje u mnogim zemljama diljem svijeta ju podržava.

O njenoj prevenciji sam također pisao, a smrtna kazna iako je prisutna u državama u kojima je stopa kriminaliteta visoka, ta sankcija ne smanjuje niti utječe na generalnu prevenciju, dok na specijalnu prevenciju i iskupljenje života nije ni moguće da to čini. Zemlje sa federalnim uređenjem ili cjelovite zemlje koje su zadržale smrtnu kaznu u cijelosti ili djelomično spadaju u manjinu ali po broju ljudske populacije zauzimaju više od pola svijeta.

Ovaj rad je baziran na činjenicama i stajalištima iz stručnih knjiga i časopisa koje sam naveo u literaturi uz moj individualni pristup temi sa elementima virtuoznosti potkrepljeno znanjem i iskustvima koje sam stekao tijekom studiranja.

Cilj ovog rada je objasniti institut smrtne kazne te njegove osobnosti i posljedice koje proizvodi te približiti se ispravnoj humanoj svijesti o primjeni smrtne kazne dostojne čovjeku kao savjesnom, društvenom biću koja vodi aboliciji smrtne kazne na svjetskoj razini.